MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Haluan omistaa maata, mutta en oikein tiedä miksi.
ULLA METHER UUSIMAA-LEHDESSÄ

Ministeri Kyllösellä on aiheellinen huoli

Liikenneministeri Merja Kyllösen (vas.) mielestä Suomen pääteiden päällysteiden kunto on huono ja alemman tieverkon katastrofaalinen. Hän muistuttaa, että teiden korjaaminen tulee kaksin verroin kalliimmaksi, kun pohjarakenteet pettävät (MT 20.5.).

Kyllösen mukaan on arvovalinta ja tulppa yhteiskunnan kehitykselle, jos tavara ja ihmiset eivät pääse liikkumaan.

Voiko asian enää selvemmin sanoa? Eri asia on, mitä päättäjät aikovat asialle tehdä. Nykyisen tasoisella rahoituksella teiden ja siltojen rapistumista ei kyetä pysäyttämään.

Suomen tieyhdistyksen laskelmien mukaan perustienpidon rahoitus on 15 vuodessa vähentynyt yli neljänneksen, vaikka kustannukset ja liikennemäärät ovat samaan aikaan lisääntyneet reilusti.

Tulevaisuus näyttää teiden ja siltojen osalta nykyistäkin synkemmältä. Raskaan liikenteen enimmäismassoja aiotaan korottaa nykyisestä 60 tonnista 76 tonniin.

Vaikka ministeri Kyllösen mukaan ei olekaan tarkoitus, että jokaisella tiellä ajettaisiin tulevaisuudessa painavimmilla ajoneuvoilla, kohdistuu rasitus myös yksityisteihin. Esimerkiksi lähes kaikki puukuljetukset lähtevät yksityisteiden varsilta.

Kyllönen on oikeassa, kun hän muistuttaa, että tiet ja sillat pitää korjata huolimatta kokonaispainojen nostamisesta. Rahaa näihin korjauksiin ei valtion budjetissa kuitenkaan ole. Huutavasta korjaustarpeesta huolimatta hallitus aikoo leikata yksityisteille maksettavia tukia jatkossakin.

Suomessa on yksityisteitä noin 350 000 kilometriä. Nykyisellä rahoituksella näistä teistä ei voida huolehtia. Valtion ensi vuoden budjettiin yksityisteiden ylläpitoon on varattu viisi miljoonaa euroa.

Tästä summasta on varattu lautoille ja losseille kaksi miljoonaa euroa. Kolmella miljoonalla eurolla ei paljoa teitä ja siltoja kunnosteta.

Teiden huono kunto ei ole pelkästään yksityisteiden ongelma. Uudenmaan elykeskuksen siltainsinöörin Olli-Pekka Aallon mukaan lisärahan puuttuessa vuoden 2020 jälkeen nykyisten 40 sillan lisäksi joudutaan sulkemaan 300 siltaa lisää. Pääteillä suljettavien siltojen määrä nousee yhdestä yhteentoista (MT 26.4.).

Kyllönen myöntää, että kehysriihessä perustienpitoon varatut 226 miljoonaa euroa eivät riitä, vaan rahaa tarvittaisiin perusväylien ylläpitoon 200 miljoonaa euroa lisää. Tieyhdistyksen mukaan tiestön korjausvelka on jo noin kaksi miljardia euroa.

Liikenneministeri Merja Kyllösen (vas.) mielestä alempiasteisten teiden kunto on katastrofaalinen.

Kyllönen haluaisi maa- ja metsätalousministeriön mukaan korostamaan alemman tieverkoston yhteiskunnallista merkitystä. Ministeriöiden välinen yhteistyö on toki suotavaa, mutta luulisi yksityisteiden merkityksen ja kunnon olevan päättäjien tiedossa. Ellei näin ole, olisi korkea aika tehdä maakuntamatkoja eri puolille Suomea.

Esimerkkiä tiestön hoidosta ei tarvitse hakea kaukaa. Ruotsissa on yksityisteitä noin 1,2-kertainen määrä Suomeen verrattuna, mutta valtio panostaa näiden teiden hoitoon 11 kertaa enemmän.

Liikenneministeri Kyllösen huoli tieverkoston rapautumisesta on vähintäänkin aiheellinen. Se ei kuitenkaan riitä, vaan tarvitaan myös konkreettisia päätöksiä.

Teiden ongelmat eivät odottelemalla ratkea. Ellei suunta muutu, edessä on teiden kunnon osalta Kyllösen ennakoima totaalirymähdys.

Tiestön korjausvelka on jo noin kaksi miljardia euroa.

Turvallista ruokaa

Suomessa on vuosikymmenten ajan totuttu siihen, että ruuasta ei tarvitse erityisesti huolehtia. Sitä on tarjolla riittävästi, ja tarjolla olevan ruuan syöminen on turvallista.

Jos ruokaketjussa tapahtuu jotakin yllättävää, ketju toimii nopeasti asian korjaamiseksi. Lähes poikkeuksetta virheet huomataan ja korjataan niin, ettei kuluttajalle ehdi aiheutua vaaraa.

Korkea ruokaturva on kuitenkin jatkossa yhä kovemmalla koetuksella. Valtioneuvoston viime torstaina julkaiseman elintarviketurvallisuusselonteon mukaan ruokaan liittyvät turvallisuusriskit kasvavat tuontiruuan osuuden noustessa.

Selonteon mukaan on todennäköistä, että ruuan mukana leviävät epidemiat sekä antibiootteja kestävät bakteerikannat tulevat ongelmaksi myös Suomessa. EU:ssa kuolee vastustuskykyisten bakteerien aiheuttamiin infektioihin 25 000 ihmistä vuosittain.

Suomessa ei kannata vielä luvuista hätääntyä. Suomi on edelleen ruokaturvallisuudessa maailman ehdotonta huippua.

Suomalainen sairastuu ruuasta lähes poikkeuksetta ulkomailla. Tuotantoketjumme on puhdas monista sellaisista taudinaiheuttajista, jotka ovat muualla yleisiä. Siksi myös tuotantoeläinten lääkitys on meillä vähäistä.

EU:n yhteismarkkinoilla ruoka liikkuu käytännössä vapaasti, ja ruuan tuonti kolmansista maista tulee edelleen lisääntymään. Tämä on kasvava haaste myös Suomelle.

Matkoilla jokainen harkitsee, mitä suuhunsa laittaa. Kotimaassa erityisesti kaupalta vaaditaan vastuullisuutta siinä, mitä tuotteita se hyllyihinsä hyväksyy.

Kauppa ei varmasti halua ottaa riskejä asiakkaittensa turvallisuudessa. Kauppa perustuu kuitenkin myös luottamukseen tavaran toimitusketjussa, ja sen pettämisestä on nähty Suomessakin ikäviä esimerkkejä.

Ruoka on maailman markkinoilla kasvava bisnes, jossa on mukana myös huijareita. Tuontiruuan osalta huijatuksi tulemisen riski kasvaa valitettavasti myös Suomessa.

VIERASYLIÖ

Velkaantumisen kierre on pystyttävä tarvittaessa katkaisemaan

Elinkeinoministeri on ottanut kannan, ettei hallitus esitä niin sanotun lainakaton käyttöönoton mahdollistavaa lakimuutosta.

Lainakatosta julkisuudessa käyty keskustelu on ollut paikoin tunnelatautunutta, kun sen varsinaisesta käytöstä ja nykyoloihin sopivasta tasosta ei ole riittävää tietoa. Lainakaton rooli makrovakauden edistämisessä on vaikea ymmärtää, joten sen tarpeellisuus on kyseenalaistettu.

Asuntoluottojen kokoa suhteessa ostettavan asunnon arvoon rajoittava lainakatto on toinen makrovakauspolitiikan instrumenteista, joita ministeri Antti Tanskasen johtama työryhmä suositti otettavaksi käyttöön Suomessa.

Makrovakauspolitiikasta vastaavalla Finanssivalvonnan johtokunnalla tuleekin vastaisen varalle olla valtuudet käyttää tehokkaita työkaluja, jos velkaantumiskehitys uhkaa Suomen taloudellista vakautta.

Kriisi osoitti velkaantumisen vaarat

Talouskriisien taustalla on usein liiallinen luotonanto ja velkaantuminen. Noususuhdanteessa myötäsyklinen suhdanteita vahvistava luotonanto ruokkii varallisuushintoja. Se puolestaan kasvattaa pankkien ja velallisten riskejä asuntohintojen romahduksesta.

Pankkien luotonanto on keskeinen muuttuja tällaisessa makrovakausuhkia aiheuttavassa mekanismissa. Liiallisesta luotonannosta syntyvät asuntokuplat ja rahoitusvakauden uhat syntyvät usein kansallisesti ja vaativat kansalliset työkalut.

Luottokannan kasvu ei ole ollut Suomessa lainkaan niin voimakasta kuin ennen nykyistä talouskriisiä maissa, jotka sittemmin kokivat asuntomarkkinoiden kuumenemisen ja voimakkaan laskukäänteen. Maansisäisesti kehittyvät talushäiriöt voivat levitä laajemmiksi järjestelmäriskeiksi, mistä olemme nähneet esimerkkejä Irlannissa ja Espanjassa.

Vastaavien kriisien ehkäisemiseksi Euroopan unionissa valmistellaan makrovakauspolitiikan toimeenpanoa. Kukin jäsenmaa valitsee kansallisen makrovakauspolitiikkansa toteuttamiseen tarkoituksenmukaiset työkalut.

Makrovakaus tuo kilpailuetua

Siinä missä kehitteillä olevat rahoitusmarkkinavero ja pankkien uusi vakavaraisuus- ja maksuvalmiussääntely tulisi ratkaista kansainvälisesti mahdollisimman harmonisoidusti, kansallisesti muita maita kireämmästä asuntoluottojen lainakatosta ei aiheudu kilpailuhaittoja Suomelle. Vakaa talous tuo pikemminkin kilpailuetua.

Lainakatossa on kyse myös kuluttajansuojasta.

Järkevän ja uskottavan finanssipolitiikan lisäksi luottoluokittajat arvioivat Suomea myös makrovakauspolitiikan harjoittamisessa onnistumisesta.

Voimme nähdä varoittavan esimerkin toisessa erityisen vakaana pidetyssä euromaassa. Hollannin AAA-luokitus on vaarassa kotitalouksien liiallisen velkataakan ja asuntomarkkinoiden laskun hidastaessa talouden elpymistä. Yksityinen kulutus on jumissa.

Velkaantumista hillitsevä ennakoiva makrovakauspolitiikka tulisi siis nähdä finanssipolitiikan tehokkuutta edistävänä, yhtä tärkeänä politiikka-alueena.

Asuntoluotoilla keskeinen rooli

Finanssivalvonnalla ei ole toistaiseksi ollut valtuuksia antaa sitovia määräyksiä asuntolainojen luototussuhteesta. On kuitenkin tärkeää, että makrovakausvalvojalla on valtuudet ryhtyä tarvittaessa nopeisiin toimenpiteisiin, jos luotonannon rajoittaminen tulee makrovakaussyistä tarpeelliseksi.

Suomella osana eurojärjestelmää on rajallinen mahdollisuus hillitä kansallisesti rahapolitiikan keinoin luottokannan kasvua. Nykyisessä suhdannetilanteessa asuntojen hinnoissa ei näy ylikuumenemisen merkkejä eikä kotitalouksien velkaantumisen odoteta kiihtyvän hallitsemattomaksi. Talouden epävarmuuden väistyessä tilanne asuntomarkkinoilla voi kuitenkin muuttua nopeasti.

Kansainvälisessä kirjallisuudessa on analysoitu, millaisiin taloustilanteisiin erilaiset makrovakautta edistävät toimenpiteet ja niiden yhdistelmät soveltuvat. Käyttötarve ja politiikkatoimien tehokkuus määräytyvät pitkälti kunkin maan rahoitussektorin erityispiirteiden perusteella.

Lainakatto on tehokas työkalu asuntoluottokannan kasvun hillitsemiseksi tilanteessa, jossa pankkijärjestelmä on vakaa eivätkä pankkien vakavaraisuusvaatimukset aiheuta luotonannon rajoituksia.

Työryhmän esittämä toinen makrovakaustyökalu, vastasyklinen pääomapuskuri, on sekin kannatettava.

Molempia instrumentteja kuitenkin tarvitaan. Harkinnanvarainen, velkaantumisen ja asuntomarkkinoiden riskien perusteella asetettava lainakatto kohdistuisi täsmäaseena asuntoluotonantoon, kun taas pääomapuskuri vahvistaisi pankkien vakavaraisuutta. Puskuri toimisi makrovakauspoliittisen automaattisen vakauttajan lailla.

Kuluttajakin hyötyy

Lainakatossa on kyse myös kuluttajansuojasta. Asuntomarkkinoiden hintahuipussa täysin luotolla rahoitettu asunto altistaa velallisen suureen riskiin joutua velkaloukkuun.

Sitovalla enimmäisluototussuhteella voidaan kasvattaa turvaetäisyyttä siihen, että asuntolainan määrä ylittää asunnon käyvän arvon, ja välttää markkinoita epävakauttavia pakkomyyntejä. Sitä, onko jokin lainamäärä ylisuuri, ei määrää vain lainanhakijan oma taloudellinen tilanne vaan myös se, ottavatko muut ylisuuria lainoja ja onko asuntomarkkinoille kehittymässä hintakupla.

On yksittäisen kotitaloudenkin etu, että kansantalouden velkaantuminen on maltillista ja asuntomarkkinat vakaat.

Lainanhakija voi kokea makrovakaustyökalun epäreiluksi oman talouden rajoitteeksi. Vaikka yksilötasolla tulot olisivat riittävät ja lainanhoitokyky arvioitaisiin hyväksi, koko kansantalouden tasolla kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvun hillitsemiseen voi olla tarvetta.

Silloin luotonannon rajoittamisessa ei voi laskea pankkialan itsesääntelyn varaan.

EEVA ALHO
Kirjoittaja on Pellervon taloustutkimuksen PTT:n ekonomisti.

PÄIVÄN KUVA

MARKKU VUORIKARI

Ökyralli poikkesi Suomeen

Gumball 3 000 -autokisa poikkesi Helsingin Kampissa tiistaina. Varakkaiden suosiman kilpailun noin 5 000 kilometrin reitti kulkee yleisillä teillä läpi useiden maiden ja maanosien. Helsingistä matka jatkui kohti Porvoota ja Pietaria.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: MAIJA ALA-SIURUA

Joko luomu siirtyy sanoista tekoihin?

Suomessa on koko EU-jäsenyyden ajan on keskusteltu siitä, että meidän pitää olla Euroopan luomumaa numero yksi.

Välillä keskustelu on vaimennut pienen joukon muminaksi, toisinaan on kaikunut valtioneuvostosta asti.

Keskustelun innoittamana on perustettu yhdistyksiä ja työryhmiä sekä käynnistetty hankkeita ja projekteja. Välillä on istuttu seminaareissa.

Vuodet kuluvat ja paperipinot kasvavat. Seminaarien piirtoheitinkalvot ovat vaihtuneet powerpoint-esityksiin.

Luulisi, että kaikella istumisella ja puhumisella olisi saavutettu jotain kouriintuntuvaa. Nyt on saatu aikaan lähinnä kovakantisia raportteja ja seminaarisämpylöitä.

Suomi ei edelleenkään ole Euroopan johtava luomumaa, saati että luomu olisi noussut kansallisesti siivilleen.

”On aika luopua hokemasta, että kaikki suomalainen maatalous on lähes luomua.”

maija.ala-siurua@maaseuduntulevaisuus.fi

Mikä meni pieleen? Vastaajasta riippuen kapuloita luomun rattaisiin heittää joko EU, kauppa, teollisuus tai tuottajat. Välillä syytettyjen penkillä istuvat suurkeittiöt tai hankintalaki. Kuluttajakin on saanut osansa arvostelusta.

EU, tuo mystinen säädösten sampo, suoltaa sisuksistaan sellaisia byrokratian kiemuroita, ettei luomulla ole tulevaisuutta.

Kauppa vetää välistä minkä kerkiää. Teollisuus ei edes kiinnostu luomusta. Tuottajat tuottavat liian vähän ja huonoa laatua, eivätkä suurkeittiöt suosi muuta kuin bulkkia. Kuluttaja poimii koriinsa vain halpatuotteita.

Sama virsi jatkuu vuodesta toiseen. Välillä joku älähtää, että koko ketjun pitäisi tehdä yhteistyötä. Seminaarillinen kuuntelijoita nyökkää ja hymistelee. Sitten muistetaan todeta, että kyllähän me, mutta kun ne muut.

Lähes 20-vuotisen keskustelurupeaman tuloksena on aika luopua hokemasta, että kaikki suomalainen maatalous on lähes luomua, koska näin ei ole.

Luomutuotanto on EU-säädöksin määritelty tuotantotapa eikä käsitteiden sotkeminen edistä kenenkään asiaa.

Enää ei kannata jankuttaa, että luomu on mahdollisuus. Sellaiseksi se todella jääkin, jos ei vihdoin myönnetä, että osalle maanviljelijöistä, teollisuusyrityksistä tai kauppiaista luomu on kannattavaa ja tehokasta liiketoimintaa. Se synnyttää yleensä työpaikkoja, tavaroita ja palveluita; jotain sellaista, mistä me kaikki hyödymme.

Päivittäistavarakauppojen väkinäisten luomuosastojen tilalle tarvitaan ensimmäinen rohkea kauppias, joka tekee luomusta marketin sisäänvetotuotteen.

Ympäristöstä ja eläinten hyvinvoinnista kiinnostuneiden kuluttajien joukko kasvaa, mutta tuotteiden elinkaaren selvittäminen on monelle liian työlästä. Kauppias voi helpottaa heidän elämäänsä ja kertoa näyttävästi, mihin asioihin luomua ostamalla pystyy vaikuttamaan.

Tuotteesta ja tuotantotavasta riippumatta kuluttajan syyllistäminen ei johda mihinkään, sillä raha on ainoa motivaattori, jolla on lopulta merkitystä.

Jos kuluttaja kokee, että luomua ostaessaan hän saa rahoilleen vastinetta, hänen valintansa on helppo. Viljelijän pitää vain tuottaa, teollisuuden valmistaa ja kaupan myydä sitä, mitä halutaan.

Suomalaiset eivät vuosikausiin ole suhtautuneet yhtä myönteisesti maatalouteen ja ruokaan kuin nyt. Tätä tilaisuutta luomulla ei ole varaa hukata, koska toista samanlaista ei ehkä enää tule.

LEHTIKATSAUS

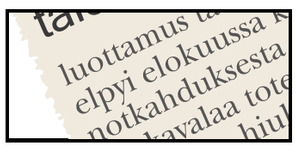

Autosta mopo

Ilkan mielestä autosta voisi tehdä mopon.

”Liikenneturvan hallituksen puheenjohtaja, kansanedustaja Martti Korhonen (vas.) kokeili viikonloppuna mopoautolla ajamista ja tuli siihen tulokseen, että kulkuneuvo on normaalin liikenteen seassa vaarallinen.”

”Korhosen lääke turvattomaan menopeliin on, että pienet henkilöautot luokiteltaisiin kevyiksi nelipyöriksi eli mopoautoiksi. Pikkuautoihin asennettaisiin vain nopeusrajoitin ja mopokilpi.

Ehdotus on harkitsemisen arvoinen. Edes kulkuneuvojen hinnassa ei tulisi olemaan suuria eroja, sillä uusien mopoautojen hintahaitari on 10 000–15 000 euron välillä.”

Opetetaan osallistumaan

Länsi-Savon mukaan nuorten tietoja yhteiskunnasta pitäisi lisätä.

”Nuoret kypsyvät kovin eri-ikäisinä. Siksi äänestysikärajojen alentamista parempi konsti kasvattaa nuorten tietoisuutta on lisätä yhteiskunnallisten aineiden havainnollista ja konkreettista opetusta koulussa. Näin nuori olisi ainakin täysi-ikäisenä perillä yhteiskunnan mekanismeista ja lainalaisuuksista. Ja myös siitä, että äänestäminen vaaleissa on vastuullinen teko, jolla on seurauksensa.”